
Гендерний вимір інноваційного підприємництва в Україні: еволюційний розвиток

Олександр Кильникевич

Кафедра економіки, менеджменту та фінансів, природничий факультет, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Миколаїв, Україна

Іван Кіщак

Кафедра економіки, менеджменту та фінансів, природничий факультет, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Миколаїв, Україна

ORCID 0000-0002-4011-1528

Наталія Данік

Кафедра економіки, менеджменту та фінансів, природничий факультет, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Миколаїв, Україна

ORCID 0000-0001-5821-6232

Для цитування цієї статті:

Кильникевич Олександр, Кіщак Іван, Данік Наталія. Гендерний вимір інноваційного підприємництва в Україні: еволюційний розвиток. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 3, No. 4, 2024, pp. 1-8. doi: 10.46299/j.isjmef.20240304.01.

Надійшла до редакції: 27 травня 2024 р.; **Схвалено:** 30 червня 2024 р.;

Опубліковано: 01 серпня 2024 р.

Анотація: Стаття розглядає гендерний вимір інноваційного підприємництва в Україні. Дослідження виявляє важливість створення сприятливих умов для розвитку підприємництва серед жінок у контексті соціально-економічного розвитку. Вона підкреслює значення гендерної рівності як ключового чинника економічного зростання та інноваційного розвитку. Аналізуються виклики та можливості, з якими стикаються жінки-підприємниці, а також їхній потенціал для створення значного впливу на суспільство та економіку. Стаття закликає до подальших досліджень та дій для підтримки інноваційного підприємництва серед жінок, включаючи аналіз існуючих програм та політик, а також розробку нових ініціатив для підтримки жіночого підприємництва. Останнім часом питання гендерної рівності та рівних можливостей для жінок та чоловіків викликає все більший інтерес, навіть у розвинених країнах, де спостерігається тенденція фемінізації. Однак з появою нових технологій та переходом до онлайн-формату знову стає актуальним питання гендерної рівності в контексті нових економічних викликів, таких як розвиток креативних індустрій, цифровізація та автоматизація, що призводять до зростання безробіття та нерівності. Процеси індустріалізації та інформатизації необхідно супроводжувати створенням громадянського суспільства, у якому ключове значення мають відносини між статями. Це вимагає узгодження моральних, традиційних та корпоративних норм з правовими. У цій системі зростає значення норм, які регулюють гендерні відносини. Організація соціального життя з урахуванням гендерного аспекту та розвиток громадських організацій з гендерною орієнтацією потребують уваги держави та створення відповідних юридичних норм. Загалом, стаття пропонує перспективний погляд на роль та важливість жіночого підприємництва в створенні стабільного та процвітаючого суспільства.

Ключові слова: інноваційне підприємництво; гендер; моделі підприємницької діяльності; гендерні стереотипи; гендерний вимір; жінка.

1. Вступ

Інноваційне підприємництво є рушійною силою економічного розвитку та конкурентоспроможності в умовах глобалізації та швидких технологічних змін. В Україні цей сектор набуває все більшої ваги, вносячи значний вклад у розвиток національної економіки. Однак, важливим аспектом, який часто залишається на периферії досліджень, є гендерний вимір інноваційного підприємництва. Роль жінок у підприємстві традиційно недооцінювалася, проте їх внесок в інноваційні процеси є суттєвим і вартим детального аналізу. Гендерний аспект інноваційного підприємництва в Україні є особливо важливим у контексті еволюційного розвитку, оскільки відображає зміни в суспільних установах, політиці та економіці, що сприяють або, навпаки, перешкоджають рівноправній участі жінок у підприємницькій діяльності. Дослідження гендерного виміру інноваційного підприємництва дозволяє виявити специфічні виклики та можливості, з якими стикаються жінки-підприємці, а також оцінити вплив гендерної рівності на загальний рівень інноваційності та економічної стабільності країни. Розуміння цих аспектів є критично важливим для розробки ефективних політик та заходів, спрямованих на підтримку та розвиток інноваційного підприємництва серед жінок. У цьому контексті, стаття присвячена аналізу еволюційного розвитку гендерного виміру інноваційного підприємництва в Україні. Ми розглянемо історичні тенденції, сучасний стан та майбутні перспективи, акцентуючи увагу на ключових факторах, що впливають на гендерний баланс у сфері інноваційного підприємництва. Це дослідження надасть комплексне розуміння ситуації та допоможе визначити стратегічні напрямки для підтримки жінок у бізнесі, що, у свою чергу, сприятиме стійкому економічному розвитку країни.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом статті є гендерний вимір інноваційного підприємництва в Україні. Дослідження зосереджене на аналізі ролі жінок у сфері інноваційного підприємництва, а також на вивченні еволюційного розвитку цього сектора з урахуванням гендерних аспектів. Особлива увага приділяється виявленню специфічних викликів і можливостей, з якими стикаються жінки-підприємці, а також оцінці впливу гендерної рівності на загальний рівень інноваційності та економічної стабільності країни. Об'єкт дослідження включає історичні тенденції, сучасний стан та майбутні перспективи розвитку інноваційного підприємництва серед жінок в Україні.

3. Мета та задачі дослідження

Метою даної статті є систематизація та аналіз гендерного виміру інноваційного підприємництва в Україні з урахуванням еволюційного розвитку. Основні завдання включають:

- вивчення історичних тенденцій розвитку інноваційного підприємництва та ролі жінок у цьому процесі;
- аналіз сучасного стану гендерного балансу в інноваційному підприємстві та виявлення проблемних аспектів;
- визначення можливостей та перспектив розвитку жіночого підприємництва в сучасному економічному середовищі;
- формулювання рекомендацій щодо політики та заходів підтримки інноваційного підприємництва серед жінок з метою забезпечення більш рівного доступу до можливостей у сфері бізнесу;

4. Аналіз літератури

Попри значний обсяг наукових досліджень щодо ролі жінок у підприємницькій діяльності, існують питання, які залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, відсутні належні дослідження щодо непропорційного представлення жінок на керівних посадах та в органах управління. Лідерство жінок у господарському житті, включаючи управління підприємствами, часто не отримує належного уваги як ключовий фактор сталого розвитку. Більш детальне дослідження цих аспектів є важливим для розуміння ролі жінок у економічному житті та реалізації їхнього потенціалу в суспільстві та бізнесі. Зокрема, актуальні аспекти адаптації жінок до ринкових відносин були розглянуті Т.В. Орловою [1]; Н.П. Ісакова [2] здійснила дослідження малого бізнесу в Україні в гендерному розрізі; Т.М. Камінська [3] зосередилась на проблемі гендерної дискримінації на ринку праці; Т.О. Костюченко [4] та Т.С. Марценюк [5] дослідили жіноче підприємництво з точки зору використання соціального капіталу та трансформації різних типів зв'язків на різних етапах розвитку малого бізнесу і т.д.

5. Методи досліджень

Для вивчення гендерного аспекту у трудовій та підприємницькій діяльності використовуються різноманітні методи досліджень. Серед них можна виділити наступні: аналіз літератури (систематичний огляд наукових публікацій дозволяє оцінити існуючий обсяг знань з даної теми, ідентифікувати ключові питання та визначити прогалини у дослідженні); емпіричні дослідження (використання анкетування, опитування, фокус-груп, інтерв'ю та інших методів збору даних дозволяє отримати конкретні відомості про думки, уявлення та досвід учасників процесу підприємницької діяльності); статистичний аналіз (використання даних статистичних органів та інших джерел для аналізу тенденцій у гендерній рівності на ринку праці та у сфері підприємництва); кейс-студії (вивчення конкретних випадків успішних чи невдалих досвідів управління підприємствами та кар'єрного розвитку жінок підприємниць дозволяє отримати глибше розуміння конкретних проблем та можливостей); кількісні та якісні дослідження (використання різних методів аналізу дозволяє здійснити як загальний огляд ситуації (кількісні дані), так і отримати детальне розуміння ключових аспектів та індивідуальних досвідів (якісні дослідження)). Застосування цих методів дозволяє отримати повне та об'єктивне уявлення про гендерний аспект у трудовій та підприємницькій діяльності, розкрити проблеми та визначити шляхи їх вирішення.

6. Результати досліджень

Гендерні дослідження виявляються особливо актуальними у зв'язку з глобальними змінами, що відбуваються в суспільстві, і які впливають на різні його аспекти, включаючи економіку, політику та культуру. Однією з ключових проблем є розширення особистісного життєвого простору у контексті економічної діяльності. Зміна стереотипної поведінки, нове сприйняття ролі у суспільстві та росте соціальної активності спонукають до дослідження різноманітних аспектів гендерної рівності. Сучасні дослідження показують перетворення традиційних уявлень про статеві ролі в трудовій та підприємницькій сферах. Вони демонструють, що жіноча трудова діяльність стає все більш присутньою у секторах, які раніше вважались переважно чоловічими. Проте, гендерний порядок суспільства часто виявляє гендерну асиметрію, виявляючи нерівність між чоловіками і жінками у сфері зайнятості та підприємницької діяльності. Наприклад, в Україні жінки контролюють лише невеликий відсоток економічних ресурсів і становлять меншість серед підприємців. Ці зміни у гендерному порядку відбулися на початку розвитку ринкової економіки, що послужило важливим стимулом для розвитку малого підприємництва.

За умов тривалого руйнування економіки України внаслідок активних воєнних дій особливої актуальності набувають питання формування потенціалу відновлення та зростання економіки нашої країни. Чималий внесок у вирішення цього комплексного завдання може зробити підприємництво як сфера реалізації бізнес-інтересів найактивніших верств населення.

У такому контексті постає цілий ряд питань, пов'язаних із формуванням та активізацією підприємницького мислення та способу дій, особливо в молодих людей, що неможливо без розуміння ставлення до підприємництва як до способу самореалізації та самозабезпечення, ідентифікації тих бізнес-сфер, які цікавлять підприємливих особистостей задля подальшого управління підприємницькими ініціативами на різних рівнях.

Дослідження гендерних аспектів підприємницької активності в Україні визначається необхідністю адаптації економічної політики до гендерних трансформацій, спричинених війною. З урахуванням негативних змін гендерної структури населення, обумовлених війною, стратегічно важливим фактором розвитку економіки стає жіноче підприємництво. Ураховуючи сучасні реалії, розуміння гендерних вимірів підприємництва серед молоді дозволяє розробляти ефективні політичні та економічні стратегії, спрямовані на підтримку інклюзивного та сталого розвитку суспільства [6].

Гендерна рівність убачається як запорука демократії. Урядам усе більше бракує ефективних рішень для розробки політики заохочення підприємницької діяльності та здається раціональним збільшити підприємницький потенціал нації шляхом використання всього суспільства – чоловіків і жінок. У європейських країнах питання гендерної рівності регулюються не лише всередині компанії, а й на державному рівні. Багато країн встановлюють квоти на кількість жінок у керівництві, деякі також визначають санкції при невиконанні цих квот. В Україні подібні показники показують не є популярними. Залучення більшої кількості жінок до підприємництва може стати ще одним стимулом для розвитку малого та середнього бізнесу в країні. У світі невизначеності та глобалізованої економіки вже майже урівнені права чоловіки та жінки, зокрема в розвинених країнах. У всьому світі спостерігається зростання ролі жіночого підприємництва та збільшення впливу жінок в економіці. Але не кожна держава має комплекс заходів підтримки жіночого підприємництва.

Світова економічна спільнота зазначила Цілі сталого розвитку 2030 р., визначивши Ціль 5 як гендерну рівність. Однак дослідження показує, що у 2024 р. цей показник усе ще недостатній для досягнення мети: жінки займали лише 39 % світової зайнятості та лише 27 % управлінських позицій у світі, маючи негативну динаміку в найменш розвинених країнах. Питання гендерної рівності має багато вимірів. Зокрема, гендерна рівність є важливим компонентом соціально-економічного розвитку країни. Не менш важливо, що більш розвинене, більш відкрите суспільство створює передумови для більшого захисту своїх прав. Проте, з іншого боку, більш активна участь жінок у бізнесі, активне зменшення гендерного розриву має і певні негативні наслідки. Зокрема, це знижує відтворювальні демографічні процеси в розвинених країнах через більш пізній вступ жінок у шлюб, що може призводити до міграційних криз або навіть спроб захоплення не настільки заселених територій [7].

Очевидно, що ці рішення прямо впливають на соціальну та економічну безпеку держави, стан яких залежить від середнього віку населення, очікуваної тривалості життя, кількості дітей у сім'ях, а також середніх доходів одного домогосподарства. У сучасних ринкових умовах безробіття є значною проблемою, тому неможливість знайти роботу для одного з батьків є великим ризиком якісного виживання наступного покоління, здобуття ним адекватної освіти, отримання відповідного медичного догляду тощо. Унаслідок цього, проблема гендерної рівності стає викликом і для національної безпеки.

На практиці виникає багато питань, чому не так часто зустрічаємо успішні великі компанії, засновані жінкою, чому все ще спостерігаємо суттєвий гендерний розрив у заробітній платні. З одного боку, існує явний стереотип, що бізнес – це для чоловіків, жінки не повинні займатися ризиковими справами. З іншого боку, об'єктивно мала частка жінок працює у таких галузях, як інженерія, комп'ютерні науки, математика тощо. Однак гендерна

рівність вимагає впровадження принципу соціальної справедливості, балансу у всіх сферах зайнятості та у всіх важливих рішеннях, що має сприяти більш повному використанню всіх потенційних можливостей чоловіків та жінок, підвищувати ефективність діяльності в усіх сферах зайнятості, включаючи підприємництво. У кожній жінки є потенціал стати лідером, оскільки вона природжено обдарована необхідними якостями. Жінки мають природну здатність до організації та спрямованість на досягнення результату. Вони часто мають багатозадачний підхід до роботи і вміння ефективно управляти декількома проектами одночасно. Для успішної кар'єри жінкам властива цілеспрямованість, гнучкість, вміння бачити загальну картину та впливати на інших. Вони володіють навичками спілкування, які дозволяють їм ефективно взаємодіяти з колегами та співробітниками. Крім того, жінки мають властивість адаптуватися до різних стилів спілкування, що дозволяє їм успішно комунікувати з різними людьми. Вони також володіють великою емпатією і здатністю відчувати потреби та побажання інших. Успішні жінки вміють інспірувати своїх співробітників та створювати стимулююче робоче середовище для досягнення спільних цілей. Вони здатні бачити можливості та ризики там, де інші можуть не помічати їх, і готові приймати відповідальність за прийняті рішення. Таким чином, жінки відіграють ключову роль у будівництві успішної кар'єри та досягненні професійних та особистих цілей [8].

У той же час досягти гендерного балансу в підприємстві неможливо без достатнього знання реальної ситуації в цій сфері. Як почуються жінки, які працюють у бізнесі, які їхні умови праці та ефективність порівняно з колегами-чоловіками? Що заважає жінкам працювати вигідніше і чи існує гендерна дискримінація? Якщо так, то які обставини стоять за цим? Чи є різниця в цих тенденціях у світі? Основна мета більшості досліджень із даної тематики – представити альтернативний підхід до дослідження гендерних та підприємницьких процесів.

З урахуванням необхідності відновлення економіки країни у воєнний і повоєнний періоди логічно припустити, що в системі підприємницької освіти доцільно акцентувати увагу на недооціненому потенціалі первинного та вторинного секторів економіки як сфер реалізації підприємницьких ініціатив. Це також підтверджується прогнозними оцінками структури економіки України на перспективу до 2030 р., згідно з якими до 38% ВВП буде створюватися в галузях сільського господарства, добувної та переробної промисловості, в енергетиці та будівництві [9].

В країнах, де вплив оточення на жінок є суттєвим, внутрішня референтність виявляється ключовою. У таких суспільствах важливе розуміння того, що час, відведений на роботу, нерозривно пов'язаний з життям. Для досягнення балансу між роботою та сімейним життям, важливо створити програми, спрямовані на підтримку гендерної рівності. Такі програми можуть включати в себе гнучкі робочі графіки, можливість працювати віддалено або на неповний робочий день, а також надання пільг та підтримки у вирішенні особистих та домашніх питань. Наприклад, для жінок можуть бути створені умови для роботи з дому, а також можливість працювати за гнучким графіком, що дозволить їм відводити більше часу на сімейні обов'язки та заходи для дітей [10].

У сучасному світі гендерні стереотипи все ще існують і часто відображаються у відомих професіях, але межі між чоловічими та жіночими сферами діяльності стають все менш визначеними. Чоловіки традиційно вибирають професії, які пов'язані з ІТ, будівництвом та охороною, в той час як жінки найчастіше обирають бухгалтерію, управління персоналом та освіту. Проте сьогодні все частіше чоловіки обирають жіночі професії, такі як стиліст або візажист, а жінки працюють у сферах, які традиційно вважалися чоловічими, наприклад, як робочі водії, пілоти або військові. Однак, розрізнення між професіями починає зменшуватися, адже як чоловіки, так і жінки можуть успішно працювати у різних сферах, проявляючи свої унікальні навички та здібності [11].

Війна в Україні також призвела до відсутності чоловіків у деяких сферах, особливо там, де вони могли бути мобілізовані або добровільно вступити на фронт. Це може створювати певні виклики для економіки та суспільства, оскільки деякі галузі можуть стикатися з

нестачею робочої сили. У зв'язку з відсутністю чоловіків, жінки можуть виявити себе на ринку праці у сферах, які традиційно вважаються чоловічими, таких як будівництво, транспорт, або військова служба. Це може призвести до зміни стереотипів стосовно жіночої працездатності та ролі жінок у суспільстві. Однак така ситуація може також породжувати конфлікти та напруженість у суспільстві, особливо серед чоловіків, які втрачають свої робочі місця або відчувають незручності через присутність жінок у традиційно чоловічих галузях. Такі ситуації можуть вимагати розробки політики та програм підтримки для усунення дискримінації та забезпечення рівних можливостей для всіх груп населення [12].

Однією з таких можливих програм підтримки є розробка та впровадження навчальних та професійних курсів для жінок, спрямованих на отримання навичок у сферах, де вони можуть замінити чоловіків. Ці курси можуть охоплювати навчання будівельних та транспортних робіт, військової підготовку або інші професійні напрями, які стають важливими в умовах військових конфліктів або мобілізації. Крім того, можливість надання фінансової підтримки жінкам, які обирають роботу у таких галузях, може сприяти їхньому включенню та успішному розвитку. Ця підтримка може включати надання кредитів або грантів для створення власного бізнесу у військово-залежних галузях, а також підтримку у підвищенні кваліфікації та отриманні спеціалізованої освіти. Крім того, можливість забезпечення доступу до допомоги у догляді за дітьми та іншими домашніми обов'язками може бути важливою складовою програм підтримки. Це може включати створення дитячих садочків або центрів денного догляду за дітьми, а також надання фінансової підтримки для найму допоміжного персоналу в домогосподарствах. Загалом, програми підтримки повинні сприяти розвитку рівних можливостей для жінок у сферах, де вони можуть замінити відсутніх чоловіків, а також сприяти їхньому успішному інтегруванню в ринок праці у важких умовах військових конфліктів [13].

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективи дослідження гендерного виміру інноваційного підприємництва в Україні включають кілька ключових аспектів:

1) дослідження статистичних даних щодо участі жінок у сфері інноваційного підприємництва в Україні. Це охоплює вивчення кількісних показників, таких як кількість інноваційних підприємств, що належать жінкам, їхній обсяг виробництва, оборот та інші економічні показники.

2) вивчення факторів, які сприяють успіху інноваційних підприємств, що належать жінкам, включаючи особистісні якості підприємниць, стратегії управління, доступ до ресурсів та підтримки, а також фактори, що перешкоджають їхньому розвитку.

3) розробка та впровадження політик та програм підтримки інноваційного підприємництва серед жінок. Ці програми можуть включати фінансову підтримку, консультування, навчання та розвиток навичок, доступ до мережі контактів та інші ініціативи.

4) дослідження впливу культурних, соціальних та інституціональних чинників на розвиток інноваційного підприємництва серед жінок в Україні. Це охоплює аналіз стереотипів гендерних ролей, доступу до освіти та підтримки, а також культурних уявлень про жіноче підприємництво.

5) розвиток міжнародної співпраці та обмін досвідом з іншими країнами щодо підтримки інноваційного підприємництва серед жінок. Це дозволить використовувати найкращі практики та знаходити нові ідеї для підтримки жіночого підприємництва в Україні [14].

Розвиток цих напрямків досліджень дозволить не лише краще зрозуміти ситуацію з жіночим інноваційним підприємництвом в Україні, але й створить основу для розробки ефективних політик та програм, спрямованих на підтримку цього сектору економіки.

8. Висновки

У висновку до цієї статті можна підкреслити кілька ключових моментів:

1. Дослідження гендерного виміру інноваційного підприємництва в Україні вказує на важливість створення сприятливих умов для розвитку підприємництва серед жінок. Гендерна рівність не лише сприяє соціальній справедливості, але й є ключовим чинником економічного зростання та інноваційного розвитку.

2. Стаття відзначає існуючі виклики та можливості для жінок у сфері інноваційного підприємництва. Дослідження дозволяє виявити перешкоди, з якими стикаються жінки-підприємниці, а також виділити потенціал та переваги, які вони можуть принести для розвитку економіки.

3. Висновки статті підкреслюють потребу у подальших дослідженнях та діях для підтримки інноваційного підприємництва серед жінок. Це охоплює як аналіз ефективності наявних програм та політик, так і розробку нових ініціатив для підтримки жіночого підприємництва.

4. Висновки статті вказують на те, що розвиток інноваційного підприємництва серед жінок має потенціал значно вплинути на суспільство та економіку в цілому, сприяючи створенню більш стабільного, справедливого та процвітаючого суспільства [15].

Отже, подальше дослідження гендерного виміру інноваційного підприємництва в Україні є важливим кроком у напрямку підтримки рівних можливостей та стимулювання інноваційного розвитку країни.

Список літератури:

- 1) Bourdieu, P. (2015). Forms of capital. *Economic sociology*, 5(3). Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/formy-kapitala>.
- 2) Isakova, N. (2015). Study of small business in Ukraine in terms of gender. *Herald of Agrarian History*, 4–5, 71–79. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vai_2015_45_12
- 3) Program of equal opportunities and rights of women in Ukraine. Available at: http://donmolod.gov.ua/downloads/prog_rivnyh_mojlyvostei.pdf.
- 4) Information of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2015, 52, 561.
- 5) Martsenyuk, T. (2015). Ensuring gender equality in Ukraine: awareness of the legislation and experience of discrimination. *Scientific notes of the Ukrainian Academy of Sciences. Sociological sciences*, 174, 70–81. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAs_2015_174_13.
- 6) Sukovataya, V. (2017). Models of "cultural" in disciplines as a reflection of general opinion. *Tottology. Post-classical studies*, 21, 158–176.
- 7) Agyire-Tettey, F. (2018). Gender and returns to entrepreneurship in Africa. *International Journal of Social Economics*. Available at: [doi:10.1108/IJSE-11-2017-0549](https://doi.org/10.1108/IJSE-11-2017-0549).
- 8) Alsos, G. (2013). Gender and innovation: state of the art and a research agenda. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*, 5, 236-256.
- 9) Ascher, J. (2012). Female entrepreneurship – An appropriate response to discrimination. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 8 (4), 97-114.
- 10) Women entrepreneurship: effect of social capital, innovation and market knowledge. *AD-minister*. 2017, 30, 115–130. Available at: <https://doi.org/10.17230/ad-minister.30.6>.
- 11) García, M. (2013). Gender identities and practices: Interpreting women entrepreneurs' narratives. *International Small Business Journal*, 31(4), 384-404.
- 12) Gender Pay Gap Report. BCG. Available at: <https://www.bcg.com/offices/gender-pay-gap-report.aspx>.
- 13) Global Entrepreneurship Monitor. Available at: www.gemconsortium.org.
- 14) Gupta, V. (2014). Gender differences in evaluation of new business opportunity: A stereotypic threat perspective. *Journal of Business Venturing*, 29(2), 273-288.

15) Hechavarria, D. (2016). The entrepreneurial gender divide. *International Journal of Gender and Entrepreneurship*. Available at: doi: 10.1108/IJGE-09-2014-0029.

The gender dimension of innovative entrepreneurship in Ukraine: evolutionary development

Oleksandr Kylynykevich

Department of Economics, Management and Finance, Faculty of Natural Sciences, Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlynskyi, Mykolaiv, Ukraine

Ivan Kishchak

Department of Economics, Management and Finance, Faculty of Natural Sciences, Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlynskyi, Mykolaiv, Ukraine
ORCID 0000-0002-4011-1528

Natalia Danik

Department of Economics, Management and Finance, Faculty of Natural Sciences, Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlynskyi, Mykolaiv, Ukraine
ORCID 0000-0001-5821-6232

Abstract: The article examines the gender dimension of innovative entrepreneurship in Ukraine. The study reveals the importance of creating favorable conditions for the development of entrepreneurship among women in the context of socio-economic development. It emphasizes the importance of gender equality as a key factor in economic growth and innovative development. It analyzes the challenges and opportunities faced by women entrepreneurs, as well as their potential to create a significant impact on society and the economy. The article calls for further research and action to support innovative entrepreneurship among women, including analysis of existing programs and policies, as well as the development of new initiatives to support women's entrepreneurship. Recently, the issue of gender equality and equal opportunities for women and men has been of increasing interest, even in developed countries where there is a trend of feminization. However, with the advent of new technologies and the transition to the online format, the issue of gender equality is once again relevant in the context of new economic challenges, such as the development of creative industries, digitalization and automation, which lead to the growth of unemployment and inequality. The processes of industrialization and informatization must be accompanied by the creation of a civil society in which relations between the sexes are of key importance. This requires reconciliation of moral, traditional and corporate norms with legal ones. In this system, the importance of norms that regulate gender relations is increasing. The organization of social life taking into account the gender aspect and the development of public organizations with a gender orientation require the attention of the state and the creation of relevant legal norms. Overall, the article offers a perspective on the role and importance of women's entrepreneurship in creating a stable and prosperous society.

Key words: innovative entrepreneurship; gender; business models; gender stereotypes; gender dimension; woman.
